

Communicatie bedrijfsrevisoren

Rekenhof

Dag van de publieke sector

3 december 2024
Annabel Vanderhaegen
Ria Verheyen

Jaarlijkse afsprakennota single audit

- De jaarlijkse afsprakennota = belangrijkste vorm van communicatie: kader – materialiteit – significante entiteiten – praktische afspraken controles – tijdspad – bijzondere aandachtspunten
- Kader: informatie-uitwisseling rond strategie en planning, monitoring en risicoanalyse, rapportering, controlemethodieken, handleidingen en goede praktijken
- Essentieel: opheffing beroepsgeheim bedrijfsrevisor (BR) → decretaal verankerd

Jaarlijkse afsprakennota single audit

- **Minimaal twee overlegmomenten bij significante rechtspersoon (RP):**
  - **Planningsoverleg** bespreking risicoanalyse (inclusief budgettaire aandachtspunten) en geplande controleaanpak. Overleg wanneer/hoe van de uitvoering rekeningencontrole
  - **Rapporteringsoverleg** bespreking BR van controleresultaten met CCREK, mogelijkheid tot inzage in werkdossier, dit overleg kan plaatsvinden na de rekeningcontrole, tijdens de closing meeting of naar aanleiding van de bespreking van de auditresultaten in het auditcomité

Jaarlijkse afsprakennota single audit

- Auditteams IBR-CCREK bij een RP **rechtstreeks en informeel contact:**
  - Lijst met contactpersonen
  - Engagement wijzigingen zo snel mogelijk door te geven
  - **Permanent dossier**(beheerd door F&B)
- Informatie-uitwisseling rond **strategie en planning:**
  - Aansluitend op begrotingsonderzoek informeert CCREK over de vooropgestelde auditstrategie
  - Delen kennis en ervaring en resultaten monitoring en risicoanalyse

Jaarlijkse afsprakennota single audit

- Informatie-uitwisseling rond **strategie en planning**:
  - Eventuele tijdelijk samenwerking uitvoering controleactiviteiten
  - Tijdig inlichten planning auditactiviteiten bij de RP: BR interim en eindejaarscontroles, CCREK bijzondere onderzoeken en bijkomende werkzaamheden JR
  - Belangrijke wijzigingen in auditplanning, auditaanpak, inhoud controle tijdig communiceren
  - Aanvang melden elke audit- of controleopdracht BR en CCREK

Jaarlijkse afsprakennota single audit

- Informatie-uitwisseling rond **fraude**:
  - BR stelt ter beschikking:
    - Fraudebrainstorming
    - Frauderisicomatrix
    - Journal entry testing (indien relevant)
  - Eventueel contact opnemen met Audit Vlaanderen (AV)
  - Bij indicaties van fraude BR of CCREK schriftelijk contact met AV!

Jaarlijkse afsprakennota single audit

- Informatie-uitwisseling rond de **uitvoering van de controle**:
  - **BR en CCREK gebruiken max. elkaars controleresultaten**:
    - Zij kunnen elkaar informatie vragen over de stand van uitvoering van de auditplanning.
    - Op verzoek mondeling toelichting bij een auditrapport of controleverslag.
    - De partijen hebben inzage in elkaars werkprogramma en werkdossier en bezorgen m.b.t. elkaars werkprogramma en werkdossier op eenvoudige vraag elkaar kopieën.
    - Op eenvoudige vraag lichten de partijen informatie uit hun controlewerkzaamheden toe.
    - Afwijkende standpunten tussen BR en CCREK moeten zoveel mogelijk worden voorkomen. Indien toch, procedure geregeld in afsprakennota.

Jaarlijkse afsprakennota single audit

- Informatie-uitwisseling rond de **uitvoering van de controle:**

Verplichte stukken in werkdossier BR (niet limitatief)

- Riskassessment procedures (ISA 315) → te actualiseren vóór planningsoverleg CCREK
- Risicomatrix (ISA 315)
- Controlebenadering (ISA 300)
- Materialiteitsberekening (ISA 320)
- Beheersmaatregelen (ISA 330) → beschikbaar voor inzage vóór closing meeting
- Fraudebenadering (ISA 240)
- Wet-en regelgeving (ISA 250)
- Accounting estimates / schattingen (ISA 540)
- Evaluatie afwijkingen (ISA 450)
- Management letter (ISA 260 en ISA 265)
- Bevestigingsbrief (ISA 240)

Jaarlijkse afsprakennota single audit

- Informatie-uitwisseling rond de **closing meeting** : CCREK en AV moeten (tijdig) worden uitgenodigd, eventueel departement F&B, hiertoe bezorgt BR tijdig:
  - Agenda
  - Analytisch nazicht
  - Samenvattende nota
  - CCREK mag vooraf de werkpapieren van de BR inkijken
  - Meeting met auditcomité: CCREK en AV ook uitgenodigd als verslag BR aan bod komt
  - Indien andere materiële zaken niet in Single Audit-verslag of management letter → F&B verslag closing meeting bezorgen

Jaarlijkse afsprakennota single audit

- Informatie-uitwisseling rond **auditrapporten** : CCREK en BR wisselen hun auditrapporten uit:
  - BR bezorgt na de interim de managementletter aan CCREK
  - BR bezorgt single auditverslag, de gecertificeerde rekening en de managementletter aan F&B en CCREK (mail permanent dossier): significante RP deadline 31/3 en niet significante 21/4

Jaarlijkse afsprakennota single audit

- Informatie-uitwisseling rond **tijdspad**

Uiterlijk januari 2025	Planningsoverleg tussen bedrijfsrevisor en Rekenhof bij significante rechtspersonen op initiatief van het Rekenhof.
15 maart 2025	Uiterste datum waarop de jaarrekening door significante rechtspersonen voor controle aan de bedrijfsrevisor en Rekenhof moet worden bezorgd.
Closing meeting	Bedrijfsrevisor bezorgt vóór closing meeting de agenda, een analytisch nazicht en een samenvattende nota (audit summary memorandum) aan Rekenhof en Audit Vlaanderen via onderstaande contactpersonen.
31 maart 2025	Significante rechtspersonen Bedrijfsrevisor bezorgt via permanentdossier@vlaanderen.be zijn single-auditverslag, gecertificeerde rekening en management letter aan Rekenhof, Audit Vlaanderen en departement Financiën en Begroting.
31 maart 2025	Niet-significante rechtspersonen Bedrijfsrevisor bezorgt via algemenerekeningVG@ccrek.be met cc aan permanentdossier@vlaanderen.be de early warning, dan wel bevestiging dat er geen significante opmerkingen ¹⁸ zijn, aan Rekenhof.
21 april 2025	Niet significante rechtspersonen Bedrijfsrevisor bezorgt via permanentdossier@vlaanderen.be zijn single-auditverslag, gecertificeerde rekening en management letter aan Rekenhof, Audit Vlaanderen en departement Financiën en Begroting.

Jaarlijkse afsprakennota single audit

- Informatie-uitwisseling rond **bijzondere aandachtspunten:**
  - Vastleggings- of verbintenissenboekhouding
  - Afstemmen interrelaties
  - Controle building blocks

Praktische invulling

- Verloopt meestal vlot maar er zijn altijd verbeteringen mogelijk (zie verder)
- Divers qua delen van documentatie: enkel aanleveren wat expliciet wordt gevraagd, ter plaatse inkijken volledig werkdossier, doorsturen volledig werkdossier
- Contactpersoon meestal signing partner of een medewerker

Timing communicatie

- Early warning
- Werkdossier
- Closing meeting: voorbereidende documenten
- SA-verslag bij niet-significante
- Management letter

Inhoud communicatie

- **What's in a name:** bv. risk assessment procedures en risico-matrix/fraudebrainstorming en frauderisicomatrix , documenten niet altijd als dusdanig beschikbaar en diverse invulling
- **Early warning:** niet-significante RP (31/3): in welke gevallen nodig
- **Management letter:** soms volledig document/enkel slides/geen
- **Verschilrapporteringsoverleg (BR-CCREK) enclosing meeting:** voor de significante entiteiten theorie?
- **CCREK** wordt niet altijd (tijdig) verwittigd of uitgenodigd voor **closing meeting**

Do's en dont's

- Goede communicatie en overleg waarvan minstens twee overlegmomenten voor significante RP
- Wederzijdse deling van informatie (geen éénrichtingsverkeer)
- Tijdig opleveren van alle informatie
- Meningsverschillen rond inhoud verslag voorkomen
- Tijdig advies inwinnen in geval van technische discussies / meningsverschillen ..

- Joint audit uitvoeren (ieder heeft eigen verantwoordelijkheid)
- Delen van informatie na de rapporteringsdeadlines CCREK
- SA-verslag te laat

Vragen ?